

О Т Ч Е Т
ЗА РАБОТАТА НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК-МУЗЕЙ
„ШИПКА-БУЗЛУДЖА” – КАЗАНЛЪК ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЧИ ЗА 2018 г.

Подготовка на Националните чествания, посветени на 140-та годишнина от Освобождението на България от турско робство, 150-та годишнина от подвига на обединената чета на Хаджи Димитър и Стефан Караджа от 1868 г. и 141-та годишнина от Шипченската епопея.

Опазване и научна обработка на съхраняваните във фонда на музея движими културни ценности.

Изпълнение на проект за консервационно-реставрационна намеса и ремонта на скулптурната фигура на лъв на Паметника на свободата.

Решаване на проблема с документирането собствеността на Паметника на свободата.

I. ОТДЕЛ „ФОНДОВЕ”

През 2018 г. дейността на отдела беше съобразена с годишния план на Национален парк-музей (НПМ) „Шипка-Бузлуджа“ и насочена към: попълване на фондовите сбирки с нови документи, снимков материал и други архивни материали; обработка на новопостъпилите материали; участие в подготовката на организираните през годината временни експозиции с движими културни ценности и предмети от фонда на музея.

В периода от 1 януари 2018 г. до 31 декември 2018 г. фондът на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ беше попълнен с 65 броя нови предмети. След тяхната идентификация като движими културни ценности. Двадесет броя бяха инвентирани в основния музейен фонд (вж. Приложение № 1), а останалите 45 предмета – в научно-спомогателен фонд (вж. Приложение № 2).

Към 31 декември 2018 г. наличният музейен фонд включва 24649 движими културни ценности и предмети, от които 10870 броя са инвентирани в основния музейен фонд, 13772 броя – в научно-спомогателния фонд, а 7 броя – в обменния фонд.

Всички движими културни ценности и предмети са заведени в инвентарните книги. За новопостъпилите е изготвена необходимата документация съгласно изискванията на Наредба Н-6/11.12.2009 г. за формиране и управление на музейните фондове.

На основание на чл. 29, ал. 1, т. 3 и чл. 30, ал. 2 от Наредба Н-6/11.12.2009 г. за формиране и управление на музейните фондове, със Заповед № 72/19.09.2018 г. на директора на НПМ „Шипка-Бузлуджа“, бе извършена задължителната годишна инвентаризация по репрезентативния метод на движими културни ценности и предмети от основния и научно-спомогателния фонд на музея. Резултатите от инвентаризацията са отразени в Протокол № 1/26.10.2018 г. Липси не са констатирани. Състоянието на инвентираниите в музейните фондове движими културни ценности и предмети е добро.

На основание на чл. 29, ал. 1, т. 2 и чл. 30, ал. 1 от Наредба Н-6/11.12.2009 г. за формиране и управление на музейните фондове, със Заповед № 77/15.10.2018 г. на директора на НПМ „Шипка-Бузлуджа“, бе извършена задължителната годишна инвентаризация на движимите културни ценности от благородни метали, включени в основния фонд на музея. Резултатите от инвентаризацията са отразени в Протокол № 1/26.10.2018 г. Липси не са констатирани. Състоянието на инвентираниите в музейните фондове движими културни ценности е добро.

През 2018 г. с 398 броя движими културни ценности от фонда на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бяха уредени временни експозиции в градовете Пловдив, Габрово, Банско, Тутракан, Казанлък, Добрич и Елена.

През цялата година уредникът на отдела даваше консултации и предоставяше за ползване материали от фонда на специалисти-историци, граждани, студенти и ученици.

Установена бе връзка с Маргарит Марков, потомък на опълченеца от 6-та дружина на Българското опълчение Марин Цанков Рунев, който предостави на музея сведения за своя родственик.

За всички организирани от НПМ „Шипка-Бузлуджа“ прояви през 2018 г. се събираха публикуваните в пресата материали, както и плакати и покани, които своевременно се завеждаха в Научния архив на музея.

В периода от 04.05.2018 г. до 26.11.2018 г. уредникът в отдел „Фондове“ взе участие в работата на формираната със Заповед № РД9К-44/04.05.2018 г. на министъра на културата работна група за изработване на предложения за изменение и допълнение на Наредба Н-6/11.12.2009 г. за формиране и управление на музейните фондове.

II. ОТДЕЛ „НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ“

В изпълнение на задачите, заложи в годишния план на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ за 2018 г., специалистите от отдела насочиха усилията си към:

- а) подготовка на честването на 140-та годишнина от Освобождението на България от турско робство;
- б) 150-та годишнина от подвига на обединената чета на Хаджи Димитър и Стефан Караджа от 1868 г.;
- в) 141-та годишнина от Шипченската епопея;
- г) поддържане на постоянната експозиция на музея в Паметника на свободата и откритите експозиции в парковете „Шипка“, „Бузлуджа“ и „Шейново“;
- д) изработване на временни експозиции;
- е) участие в научни конференции;
- ж) публикуване на резултатите от направените проучвания.

Експозиции

Паметник на свободата

През изминалата година постоянната експозиция на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ в Паметника на свободата бе поддържана в добър вид. Витрините се почистваха редовно. Проблемите, възникващи в процеса на работа, своевременно се отстраняваха. В монумента е монтирана и действа система за видеонаблюдение, с пултове за наблюдение, разположени в административната сграда на музея на връх Шипка и в Паметника на свободата. По всички етажи са разположени пожарогасители. Поддържаната постоянна температура от 17-18 градуса се отразява благоприятно върху състоянието на включените в постоянната експозиция движими културни ценности.

Като най-сериозен проблем продължава да стои решаването на въпроса с проникващата във вътрешността на паметника влага. Причините за това са две – компрометираната на места фугировка между отделните каменни блокове, с които е облицован монумента, и постоянно образуващият се конденз. В резултат на това цокълът около стълбите, водещи към панорамната площадка на места е обелен или напълно липсва. При проливни дъждове вода тече в каменния тунел, отвеждащ към експозицията и североизточната стена на костницата.

Проблемът частично е овладян с разположените по етажите на паметника пет броя професионални влагоизсушители. Ефектът от тяхната работа е видим, но в

перспектива е необходимо да се намери цялостно решение на проблема с влагата в монумента.

Тежките метеорологични условия и широките температурни амплитуди на връх Шипка, силните ветрове и честите случаи на директни попадения на мълнии върху паметника са причина за откъртване на части от фугировката на фасадата. Това създава предпоставки от нараняване на музейните работници и хилядите посетители на монумента. От ремонт и реставрация се нуждаят и двете стоманени врати осигуряващи достъпа до сградата. На определени места площадките около паметника също трябва да бъдат ремонтирани. Подмяната на каменната настилка е продиктувана от повреди, предизвикани от снегопочистващата техника, която всяка година разчиства пространството около паметника в навечерието на Националния празник на Република България – 3 март.

Необходимо е изграждането на естакада към костницата, която да направи възможен достъпът на хора с увреждания до нея.

В изпълнение на заповед № 68/10.10.2017 г. на директора на музея всеки месец специалисти от отдела извършваха проверка на съдържанието и състоянието на постоянната експозиция в Паметника на свободата и дневника, в който се описва нейното състояние. Съставените доклади се представяха на ръководството на НПП „Шипка-Бузлуджа“.

Външни експозиции

Въпреки липсата на достатъчно поддържащ персонал откритата експозиция в Национален парк „Шипка“ продължи да се поддържа в добър вид. Тревните площи около Паметника на свободата, Голямото руско гробище, батареите на Предната позиция и паметниците край пътя, водещ към върха се окосяваха редовно. С помощта на специализирана техника бе разчистено пространството около Централната батарея в района на връх Шипка и трасето на историческия път от Шипка за Габрово.

Недостига на работници и отдалечеността от Паметника на свободата са основните причини достъпът до Командния пункт на генерал Столетов и Зимната войнишка земянка, намиращи се на Главната позиция, да не бъдат отворени за посещение. По време на извършен през м. май 2018 г. оглед се установи, че вратата на едната от тях е с разбита брава и стои изцяло отворена. От нея е откраднат и ключът за вратата на Командния пункт на генерал Столетов.

Специалистите от отдела се включиха в проведената на 16.06.2018 г. инициативата на Райфайзенбанк за почистване на пешеходния подход към Паметника на свободата.

През отчетната година за пореден път не се извърши оглед и не се почистиха гробищата и Братската могила на 56-ти пехотен Подолски полк, намиращи се на юг от връх Орлово гнездо.

Паметниците, разположени в Национален парк „Бузлуджа“, бяха редовно почиствани и поддържани. За съжаление паметниците, намиращи се в Парка на победата при с. Шейново, Община Казанлък винаги остават на последно място в дейността на отдела. Като приоритетна задача за 2019 г. остава изпълнението на указанията на Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“ към Министерството на културата за почистване и реставрация на Паметника на победата. Установеното през годините добро сътрудничество между НМП „Шипка-Бузлуджа“ и кметството в с. Шейново позволи тревните площи около Паметника на победата и през 2018 г. да бъдат поддържани в добро състояние.

Временни експозиции

През изтеклата година специалистите от отдела изготвиха 20 временни експозиции, свързани с тематиката на музея. Освен информационните табла и други нагледни материали, в осем от тях бяха представени движими културни ценности от фонда на НПМ „Шипка-Бузлуджа“.

Представената през м. юли 2018 г. в Казанлък временна експозиция, посветена на 150-та годишнина от подвига на обединената чета на Хаджи Димитър и Стефан Караджа от 1868 г., бе организирана съвместно с регионалните исторически музеи в Русе, Варна и Сливен и Държавния архив в Стара Загора, които предоставиха движими културни ценности и архивни материали, съхранявани в техните фондове.

Движими културни ценности от фонда на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бяха представени в организираната през м. март 2018 г. от Регионален исторически музей – Габрово, временна експозиция, посветена на 140-та годишнина от освобождението на България от турско робство.

Реализираните през отчетната година временни експозиции спомогнаха за по-пълното представяне на националноосвободителните борби на българския народ през епохата на Българското възраждане и дейността на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ пред туристите, посещаващи Паметника на свободата и паметника на Хаджи Димитър на връх Бузлуджа, обществеността и гостите на градовете Казанлък, Пловдив, Габрово, Банско, Тутракан, Добрич, Елена, Варна, Велико Търново, Пирдоп, Благоевград, Карлово, Балчик, Клисурса, Шипка, с. Шейново, Община Казанлък и с. Змейово, Община Стара Загора.

Временни експозиции с движими културни ценности от фонда на музея

„Шипченската епопея през погледа на участника във войната Стефан Кисов“, 09.01.2018 г. – 23.02.2018 г., Регионален исторически музей – Пловдив.

„Освобождението“, 22.02.2018 г. – 15.03.2018 г., Регионален исторически музей – Габрово.

„Пътят на свободата от Шипка до Сан Стефано“, 01.03.2018 г. – 25.03.2018 г., Художествена галерия – Казанлък.

„Шипченската епопея през погледа на участника във войната Стефан Кисов“, 30.03.2018 г. – 03.05.2018 г., Музеен комплекс – Банско.

„Пътят на свободата от Шипка до Сан Стефано“, 02.04.2018 г. – 13.05.2018 г., Исторически музей – Тутракан.

„150 години подвиг и памет“, 03.07.2018 г. – 30.07.2018 г., Художествена галерия – Казанлък.

„150 години подвиг и памет“, 07.09.2018 г. – 10.10.2018 г., Регионален исторически музей – Добрич.

„Шипченската епопея през погледа на участника във войната Стефан Кисов“, 04.12.2018 г. – 04.01.2019 г., Музей на Възраждането „Иларион Макариополски“ – Елена.

Временни експозиции без движими културни ценности от фонда на музея

„Сражението при Шипка-Шейново – най-успешната операция по време на Руско-турската война 1877-1878 г.“ и „Паметници на признателността“, 06.01.2018 г. – 31.01.2018 г., НЧ „Светлина – 1861“, гр. Шипка, Община Казанлък.

„60 години Национален парк-музей Шипка“, 06.01.2018 г. – 31.01.2018 г., НЧ „Освобождение – 1884“, с. Шейново, Община Казанлък.

„60 години Национален парк-музей „Шипка””, Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“, 19.02.2018 г. – 08.03.2018 г., Военноморски клуб – Варна.

„80 години Паметник на свободата“, 20.02.2018 г. – 09.03.2018 г., Регионална народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново.

„Сражението при Шипка-Шейново – най-успешната операция по време на Руско-турската война 1877-1878 г.“ и „Паметници на признателността“, 28.02.2018 г. – 14.03.2018 г., НЧ „Напредък – 1869“, гр. Пирдоп.

„Шипченската епопея през погледа на участника във войната Стефан Кисов“, 28.02.2018 г. – 23.02.2018 г., Регионален исторически музей – Благоевград.

„Граф Игнатиев – моят идеал беше и е свободна България“, 28.02.2018 г. – 09.03.2018 г., НЧ „Пробуда – 1928“, с. Змейово, Община Стара Загора.

„И днес йощ Балканът...“, 28.02.2018 г. – 05.04.2018 г., Общински исторически музей – Карлово.

„150 години от гибелта на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа“, 14.07.2018 г. – 14.08.2018 г., открита експозиция, Национален парк „Бузлуджа”.

„Пътят на свободата от Шипка до Сан Стефано“, 24.08.2018 г. – 24.09.2018 г., сдружение „Българско наследство“, гр. Балчик.

„Епопея за незабравимите български опълченци“, 02.08.2018 г. – 20.08.2018 г., Художествена галерия – Казанлък.

„Шипченската епопея през погледа на участника във войната Стефан Кисов“, 27.10.2018 г. – 17.11.2018 г., Исторически музей – Клисурса.

Участие в научни конференции

д-р Чавдар Ангелов, Научна конференция „Чудомир: с перо и художническа четка в ръка или отново за границите между живописца и поезията“. Литературно художествен-музей „Чудомир“, Казанлък, 30.03.2018 г., доклад на тема: „Чудомир за българската четническа акция от 1868 г.: едно неизвестно писмо“.

д-р Чавдар Ангелов, Международна научна конференция „Герои. Идеи. Събития.“. Исторически музей – Тутракан, 07-08.06.2018 г., доклад на тема: „Участието на 6-ти маршеви полк в освобождението на Добруджа (септември 1916 г. – януари 1917 г.)“.

д-р Чавдар Ангелов, Научна конференция „Старопланинският регион – минало, настояще, перспективи. Развитие на културния туризъм“. Регионален исторически музей – Габрово, 04-05.10.2018 г., доклад на тема: „Отбранителните боеве на 56-ти пехотен полк в завоя на р. Черна през есента на 1916 г.“.

д-р Чавдар Ангелов, Краеведски четения `2018. Исторически музей – „Искра“, Казанлък, 01.11.2018 г., доклад на тема: „Участието на 56-ти пехотен полк във войната срещу Сърбия през 1915 г.“.

Постигнатите през 2018 г. резултати в научноизследователската работа на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ не са задоволителни. За съжаление нито един от уредниците в музея не взе участие в организирани през годината в страната международни и национални научни конференции. Отчетливата тенденция за липса на активност и присъствие от страна на представители на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ в научния живот и обмен на информация е сериозен проблем, с чието решаване ръководството и екипът на музея следва да се справят в максимално кратки срокове.

Публикации

В различни специализирани и юбилейни издания и интернет-страницата на НПМ „Шипка-Бузлуджа” бяха публикувани следните научни и научно-популярни разработки на специалисти от музея:

Ангелов, Ч. Подполковник Иван Вълков и спорът за главната позиция на Втора армия на Македонския фронт през Първата световна война. Македонски преглед, кн. 4, 2017 (книжката излезе от печат в началото на 2018 г.).

Ангелов, Ч. Участието на 6-ти маршеви полк в освобождението на Добруджа (септември 1916 г. – януари 1917 г.). – В: Герои. Идеи. Събития. Сборник изследвания. Тутракан, 2018.

Ангелов, Ч. Процесът срещу генерал Иван Вълков в контекста на идеологическата пропаганда на комунистическия режим в България. – В: Гласове на миналото. Проект „преживяно минало”. Т. 2, Велико Търново, 2018.

Ангелов, Ч. Бойните действия на 56-ти пехотен полк на Македонския фронт през март 1917 г. – В: Краеведски четения. Свитък IV, Казанлък, 2018.

Митков, П. Едно почти забравено сражение в рамките на голямата военна операция Шипка-Шейново. <http://www.shipkamuseum.org/2018/01/08/>.

Специализирани справки

През отчетната година специалистите на НПМ „Шипка-Бузлуджа” изготвиха 13 справки за следните участници в Българското опълчение: Нанчо (Начо) Иванов Лазаров от гр. Луковит; Атанас Вълчев (Вълчов) от с. Търнене, Плевенско; Васил (Велчо) Илков (Илиев) Василев от с. Осиковица, Ботевградско; Тодор Илиев от с. Осиковица, Ботевградско; Велю (Вене) Кунов от гр. Луковит; Георги Фотов (Фотев) от с. Брестовица, Плевенско; Цани (Ценю) Петров от с. Тодоричене, Луковитско; Кольо Стоянов Ковачев; Иван Ценов от с. Калугерово, Ботевградско; Сава Христов Божков от с. Бръшляница, Плевенско; Константин Чесновски от с. Таваличево, Кюстендилско; Зафир (Захари) Стефанов (Степанов) Христов от гр. Дебър, Р. Македония; Марин Кавлаков от гр. Търново.

В отговор на постъпили в деловодството на НПМ „Шипка-Бузлуджа” заявления за издирване на информация бяха извършени други 4 проучвания, които установиха, че музеят не разполага с данни, които да потвърждават участието на лицата Божил Георгиев от с. Божица, Кюстендилско, Петър Черкезов от с. Горна Липница, Свищовско, Ангел Димитров – Търновски и Иван Нанов Илиев в редовете на Българското опълчение.

По искане на Старозагорската света митрополия бе изработена и представена справка за участието на 96-ти пехотен Омски полк в отбраната на Шипченския проход през зимата на 1877 г.

III. ОТДЕЛ „ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА И РЕКЛАМА”

През 2018 г. обектите на НПМ „Шипка-Бузлуджа” бяха посетени от 78318 туристи, от които 71249 души са посетили Паметника на свободата с платен вход. Останалите 7069 души са били гости на музея в дните на отворени врати. От заплатили входна такса 63894 души са български граждани, от които – 28150 са ученици и студенти, а 7355 – чуждестранни туристи.

Пред туристите са изнесени 424 беседи, от които на български език – 350; на руски език – 63; други – 11.

През туристическия сезон Мултимедийната зала на връх Шипка функционираше непрекъснато. Проведени са 277 прожекции на документални филми за Шипченската

епопея – на български и на руски език, за паметниците в района на Шипченския проход и на детския анимационен филм за Шипченската епопея.

В интернет и фейсбук страниците на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бяха публикувани 72 съобщения, представящи работа на музея. С цел популяризиране неговата дейност на журналисти и издатели бяха предоставяни снимков материал, историческа и туристическа информация. Рекламни карета на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бяха включени в специализираните списания „Черга“ и „Отдых и туризъм“, както и в рекламния каталог на Община Казанлък за Фестивала на розата.

През отчетната година отделът се включи в подготовката на организираните музейни изложби, публични лекции, представяния на филми и книги. Работата бе свързана с корекция на текстове, изработване на афиши и покани и изготвяне на прессъобщения. Отделът активно участва в съставянето, редакцията и подбора на илюстративния материал на издадения по повод 150-та годишнина от подвига на обединената чета на Хаджи Димитър и Стефан Караджа от 1868 г. юбилеен вестник. Продължи работата и по подготовката на Албум, представящ всички изградени на територията на България паметници и паметни места, свързани четата. Тя се изразяваше в систематизиране на събраната информацията за съществуващите паметници и обработка на направения снимков материал.

Отделът съдейства на два руски телевизионни екипа, които заснеха документални филми, посветени на Шипченската епопея и живота и дейността на граф Игнатиев. На авторите бяха предоставени исторически справки и допълнителна информация, необходима за подготовката на телевизионните продукции.

Основна грижа на отдела бе подготвителната работа, свързана с участието на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ в благотворителната инициатива на Райфайзенбанк „Избери, за да помогнеш“, която е насочена към подкрепа на проекти в социалната сфера, здравеопазването, културата, образованието и опазването на околната среда. Музеят кандидатства с проект „Шипка – героизъм с много имена“, който предвижда възстановяването на всички мемориални плочи, разположени в Национален парк-музей „Шипка“ и ремонт на техните постаменти. До края на годината бяха изготвени паспорти на всички плочи, които следва да се възстановят.

Продължи работата, свързана с актуализирането и допълването на историческите справки и справките, свързани с експозицията на Паметника на свободата. Оказано беше необходимото съдействие с информация, материали и консултации на музеи, организации и граждани, интересувачи се от работата на музея и от неговите туристически обекти.

По случай Националния празник на Република България, Националното честване на 150-та годишнина от подвига на обединената чета на Хаджи Димитър и Стефан Караджа от 1868 г. и Националните чествания на Шипченската епопея специалистите от музея участваха в телевизионни и радио предавания, излъчени по Българската национална телевизия, Нова телевизия, bTV, Българското национално радио и Информационна агенция „Фокус“ и др. електронни медии. Материали, свързани с четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа и отбраната Шипченския проход, бяха отпечатани на вестниците „Стандарт“ и „Монитор“. Продължи редовното подаване на информация към други регионални и местни информационни печатни и електронни издания.

Издателска дейност

Литографии. Каталог. 140 години от освобождението на България. в памет и прослава на падналите по бойните поля. Казанлък, 2018. (съвместно издание на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ и Исторически музей „Искра“ – Казанлък).

Шипка. Пътеводител. Стара Загора, 2018.

Юбилеен вестник „...Дойде като буря, като сън премина...“. Казанлък, 2018¹.

Юбилейна пощенска карта, посветена на 150-та годишнина от подвига на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа.

Юбилеен календар, посветен на 150-та годишнина от организирането на обединената чета на Хаджи Димитър и Стефан Караджа от 1868 г.

Юбилеен календар, посветен на 85-та годишнина от тържественото откриване и освещаване на Паметника на свободата.

Работа с деца и ученици

През месец октомври 2018 г. отдел „Научноизследователска и експозиционна дейност“ започна работа по проект „Един съвременен поглед към Следосвобожденска България“. Той се реализира съвместно с преподаватели и ученици от Профилирана хуманитарна гимназия (ПХГ) „Св. св. Кирил и Методий“ в гр. Казанлък. Неговата основната цел е работа с ученици със засилен интерес към историята и географията. През учебната 2018-2019 г. под ръководството на музейните специалисти те ще се занимават с проучване на събития и личности с принос в националноосвободителните борби и историята на Казанлъшкия край. Предвидено е проектът да завърши с организиране на изложба в ПХГ „Св. св. Кирил и Методий“, която ще бъде открита на патронния празник на училището – 11 май 2019 г.

В рамките на Националните чествания на Шипченската епопея през август 2018 г. беше организирана традиционната Детска работилница, за която бяха изготвени тематични пъзели за различните възрастови групи и форми за изработване на мемориални печати.

Премиери на книги и филми

При голям интерес от страна на публиката преминаха организираните през 2018 г. от НПМ „Шипка-Бузлуджа“ премиери на научни изследвания и документални филми. В хронологичен ред срещите с техните автори и част от авторските колективи бяха организирани както следва:

а) книги

Петков, П. Ст. „Книга за върховете „Свети Никола“ и Шипка“. С., 2018., 13.04.2018 г., камерна зала на ДК „Арсенал“ – Казанлък.

Михнева, Р., П. Митев. Освобождение Болгарии. Лики войны и памяти. К 140-летию окончания Русско-турецкой войны 1877-1878 гг., Москва, 2018., 17.08.2018 г., Художествена галерия – Казанлък.

Туртуриков, Г., Т. Туртурикова. Юначните дъщери на българската бойна слава. Велико Търново, 2016., 05.12.2018 г., Литературно художествен-музей „Чудомир“ – Казанлък.

б) филми

„Шипченската епопея“, 22.02.2018 г., Детски отдел на Общинска библиотека „Искра“ – Казанлък.

„Освободителят на България“, автор Искрен Красимиров, 19.05.2018 г., Мултимедийната зала на музея на връх Шипка.

¹ На страниците на Юбилейното издание бяха поместени статии на проф. д-р Пламен Митев, проф. д-р Петко Ст. Петков, доц. д-р Огняна Маждракова-Чавдарова, колеги от Регионален исторически музей – Сливен, Исторически музей „Искра“ – Казанлък, Държавен архив – Стара Загора и специалисти на НПМ „Шипка-Бузлуджа“.

„Помни войната 1915-1918”, част I „България влиза в Първата световна война” и част II „Разгромът на Сърбия”, 16.10.2018 г., Военен клуб – Казанлък.

Срещи-разговори и публични беседи

Във връзка с отбелязването на 140-та годишнина от освобождението на България от турско робство, по покана на командването на 61-ва Стрямска механизирани бригада на 23.02.2018 г. в голямата зала на Военен клуб – Казанлък директорът на музея д-р Чавдар Ангелов изнесе пред военнослужещите от Казанлъшкия гарнизон лекция на тема: „Отбраната Шипченския проход през лятото на 1877 г.“.

На 9 януари 2018 г. Мая Миланова – завеждащ звено „Връзки с обществеността и реклама” в музея, представи в НЧ „Освобождение – 1884” беседа пред жителите на с. Шейново, посветена на 140-та годишнина от битката при Шипка-Шейново и освобождението на България.

На 22 август 2018 г. в с. Церова Кория, Община Велико Търново директорът на музея д-р Чавдар Ангелов изнесе беседа пред жителите и гостите на селото на тема, посветена на годишнината от похода на обединената чета на Хаджи Димитър и Стефан Караджа от 1868 г.

На 7 септември 2018 г. в гр. Добрич директорът на музея д-р Чавдар Ангелов изнесе беседа, посветена на живота и делото на войводата Стефан Караджа.

На 19.10.2018 г. по покана на НПМ „Шипка-Бузлуджа” в залата на Информационен център – Казанлък акад. Георги Марков изнесе публична лекция, посветена на участието на България в Първата световна война.

Други събития

В навечерието на Националния празник на Република България Община Казанлък и НПМ „Шипка-Бузлуджа” организираха Национален поетичен конкурс „С обич към България”, посветен на 140-та годишнина от освобождението от турско робство. В конкурса взеха участие 150 деца и ученици от цялата страна, 24.02.2018 г., Информационен център – Казанлък.

През 2018 г. за трета поредна година НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бе съорганизатор на проведената в рамките на Чудомирови празници `2018 г. Национална научна конференция „Чудомир: с перо и художническа четка в ръка или отново за границите между живописиста и поезията“, 30-31.03.2018 г., Литературно-художествен музей „Чудомир” – Казанлък.

НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бе съорганизатор на Второто издание на рок-фестивала „Рок култура“, което се проведе на 30.06.2018 г. За съжаление тежките метеорологични условия в района на връх Бузлуджа осуетиха провеждането на концерта.

IV. НАУЧНА БИБЛИОТЕКА

Дейността на Научната библиотека през 2018 г. бе насочена към закупуване на нови книги и увеличаване на броя на читателите.

Библиотечният фонд бе обогатен с нови книги с разнообразна тематика – историческа и художествена литература.

През 2018 г. фондът на библиотеката беше попълнен с редица издания, дарени от библиотеките на историческите музеи на Пазарджик, Велинград, Банско, Батак, Добрич, Елена, Тутракан и Омуртаг.

През 2018 г. броят на закупените книги надвишава броя на дарените.

Практиката за контакти с представители на интелигенцията от Казанлък (учители по история, колеги от Исторически музей „Искра” – Казанлък, студенти и ученици) беше успешно продължена.

Всички читатели имаха коректно и внимателно отношение към представените книги.

V. ФОТОЛАБОРАТОРИЯ

Дейността на фотолабораторията през 2018 г. беше съобразена с годишния план и задачите на НПМ „Шипка-Бузлуджа“. Фотолабораторията активно подпомагаше дейността на всички отдели. Продължи заснемането и компютърната обработка на нумизматичния фонд на музея и детайлното фотографиране на новопостъпилите движими културни ценности.

Фотолабораторията активно се включи в подготовката на организираните от музейните специалисти през годината временни експозиции.

В същото време продължи попълването на музейния архивен фонд със снимки, запечатали важни моменти от всенародните тържества на връх Шипка по случай Националния празник на Република България – 3 март, честването на годишнини от гибелта на Хаджи Димитър и неговите четници на връх Бузлуджа и Шипченската епопея, организираните от музея събития – лекции, представяне на книги и филми и др.

Важно място в работата на фотолабораторията през годината заема заснемането на всички паметници, паметни знаци и паметни места на територията на Република България, свързани с бойния път на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа, двамата войводи и отделни участници в четата.

VI. ОТДЕЛ „СТОПАНСКИ“

Поддръжка и придобиване на имущество

През годината, въпреки ограниченията, свързани с липсата на достатъчно обслужващ персонал и техника, бе направено всичко възможно за поддържането на включените в границата на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ паметници и паметни места и повереното на музея държавно имущество. В тази връзка ръководството на музея и служителите в отдела с помощта на квалифицирани външни експерти извършиха:

1. Сключване на договор и възлагане на лицензиран изпълнител изработването на Технически паспорт Обследване за енергийна ефективност на Паметника на свободата.

2. Провеждане на две процедури на стойност по чл. 20, ал. 3 от Закона за обществени поръчки с предмет: „Строително-монтажни и консервационно-реставрационни дейности върху скулптурната фигура на лъв на Паметника на свободата“.

3. Изпълнение на съгласуван от Министерството на културата проект за допълване на съществуващата система за видеонаблюдение в Паметника на свободата и монтаж на допълнителни камери и контролен монитор в монумента.

4. Ремонт на интериорното осветление на Паметника на свободата.

5. Техническо обслужване на трафопоста в административната сграда на музея на връх Шипка.

6. Основно почистване от изсъхнали и паднали храсти и дървета в района на паметника на Хаджи Димитър на връх Бузлуджа.

7. Основно почистване от изсъхнали и паднали храсти и дървета в района площадката в началото на пешеходния подход към Паметника на свободата.

8. Основно почистване от изсъхнали и паднали дървета пред Паметника на свободата на връх Шипка.

9. Премахване на храсти и окосяване на района на Централната батарея и на историческия път Шипка – Габрово.

10. Закупуване на нов компютър, друга офис техника (принтер, скенер, външни харддискове и др.) и фотообектив за нуждите на отделите в музея.

11. Ремонт и възстановяване на част от ламаринената обшивка на покрива на х. „Опълченец“ на връх Шипка.

12. Закупуване на професионална техника (моторен трион, тример, флекс с акумулаторна батерия, винтоверт с акумулаторна батерия и тристепенна алуминиева стълба), използвана за поддръжката на зелените площи на територията на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ и повереното за стопанисване и управление на музея държавно имущество.

13. Премахване на незаконни преместваеми търговски обекти от поверените за стопанисване и управление на музея държавни имоти в района на паркинга на Храм-паметник „Рождество Христово“ в гр. Шипка и на паркинга на превала на Шипченския проход.

14. Проектиране и монтаж на система за видеонаблюдение в административната сграда на музея в гр. Казанлък.

15. Изграждане на интернет връзка между административната сграда на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ в гр. Казанлък и административната сграда на музея на връх Шипка.

16. Ремонт на заземителната инсталация в административната сграда на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ в гр. Казанлък.

17. Закупуване на прибор за наблюдение и охрана „Pulsar Helion XQ50F“, зачислен на дежурните служители от Звеното за охрана на музея към РУ на МВР – Казанлък, осигуряващи денонощната охрана на Паметника на свободата и неговото прилежащо пространство.

18. Подмяна на осветителните тела и монтаж на автоматична ролетна врата на гаража в административната сграда на музея в гр. Казанлък.

19. Закупуване на търговско-информационна система „Детелина“ за отчитане на складовите наличности в търговските обекти на НПМ „Шипка-Бузлуджа“.

20. Закупуване на нови мебели и офис обзавеждане за административните сгради в гр. Казанлък и връх Шипка.

21. Паметникът на свободата и другото предоставено за стопанисване и управление на музея недвижимо и движимо имущество е застраховано. На всеки от работниците на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ е направена годишна застраховка трудова злополука. Застраховани са пътническите места в автомобилите на музея.

22. Своевременно беше извършвано техническото обслужване на автомобилния парк на музея.

Проектиране

През 2018 г. ръководството на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ представи за съгласуване по реда на чл. 84 от Закона за културното наследство на проект на обект: „Водоснабдяване на паметника „Шипка“, Национален парк-музей „Шипка-Бузлуджа“, **част:** ВК, фаза: техническа; **част:** конструкции, фаза: технически проект; **част:** ел. инсталации, фаза: технически проект.

Представянето на наличната в деловодството на музея документацията е в изпълнение на дадено с Констативен протокол изх. № 94-00-1923/26.07.2018 г. на Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“ указание за последващи действия на музейното ръководство.

Административни въпроси

През изминалата година вниманието на музейното ръководство беше насочено и към решаването на някои административни въпроси, имащи пряко отношение към управлението на музея, отношенията работодател-работник, сигурността на заведените в музейните фондове движими и недвижими културни ценности и повереното ни за стопанисване и управление държавно имущество. В тази връзка бе извършено следното:

1. Нанасяне в КККР на Паметника на свободата, находящ се в землището на гр. Шипка, Община Казанлък.
2. Съставяне на Акт за публична държавна собственост на Паметника на свободата на връх Шипка.
3. Преоценка на предоставените за стопанисване и управление на НПМ „Шипка-Бузлуджа” поземлени имоти и отразяване на новите им стойности в баланса на музея.
4. Изготвяне и утвърждаване на Етичен кодекс за спазване на професионалната етика и личната почтеност на работниците на НПМ „Шипка-Бузлуджа“.
5. Изготвяне и утвърждаване на Антикоруptionен план на НПМ „Шипка-Бузлуджа“.
6. Сключване на нов Колективен трудов договор в предприятието.

Обучения и квалификация

1. Работниците на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ участваха в занятие по учебна евакуация и пожарна безопасност на тема: „Пожар. Класификация на пожарите. Способи за прекратяване на горенето. Видове гасителни вещества. Видове пожарогасители. Основни правила при работа с противопожарните уреди. Учебна евакуация.“ (30.01.2018 г., гр. Казанлък).
2. Главният счетоводител, счетоводителят и специалистът на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ участваха в обучение на тема: „Новата регулация за защита на личните данни“ (23.04.2018 г., гр. Казанлък).
3. Главният счетоводител на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ участва в специализиран курс за обучение на тема: „Управленска отговорност на ръководителите за финансовата дейност на бюджетните организации“ (09.06.2018 г. – 12.06.2018 г., Курортен комплекс „Слънчев бряг“).
4. Главният счетоводител на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ участва в специализиран курс за обучение на тема: „Отчетността на второстепенните разпоредители в системата на Министерството на културата (29.10.2018 г. – 30.10.2018 г., гр. Велинград).
5. Трина служители на НМП „Шипка-Бузлуджа“ бяха включени в езикови курсове по английски и испански езици.

Награди

През 2018 г. НПМ „Шипка-Бузлуджа” бе удостоен със следните награди и отличия:

1. Наградата на Съвета на европейската културна и научна общност „Златна монета” за принос към българската история и култура, даваща официален статут на музея като институция с висок престиж и обществено признание в областта на културата, 01.03.2018 г., Къща-музей „Иван Вазов” в гр. София.
2. Награда на Българския туристически съюз „Най-добър обект за 2018 година“ от 100-те национални туристически обекта, включени в инициативата „Опознай България – 100 национални туристически обекта“, 15.12.2018 г., зала „Средец“ в гр. София.

VII. БЮДЖЕТ

НПМ „Шипка-Бузлуджа“ е юридическо лице, второстепенен разпоредител с бюджет към министъра на културата – Държавна дейност 739 „Музеи, художествени галерии, паметници на културата и етнографски комплекси с национален и регионален характер“. Прилагането на системата на делегиран бюджет значително повиши възможностите за подобряване на финансовата и материалната обезпеченост на музея. Коректното изпълнение на финансовите ангажменти от страна на Министерството на културата, от една страна, и добрата посещаемост на Паметника на свободата и свързаното с това повишаване на собствените приходи на музея, от друга, създадоха необходимите предпоставки за осъществяване на планираните през годината дейности. Облекчавайки значително музейната работа, прилагането на системата на делегиран бюджет гарантира навременното разплащане на разходите, свързани с научноизследователската, фондовата, събирателската и популяризаторската дейност на музея, както и с поддръжката на предоставеното на музея за стопанисване и управление държавно имущество.

Съгласно прилаганите стандарти в делегираната от държавата дейности за 2018 г., субсидията на НПМ „Шипка-Бузлуджа“ бе в размер на 419670 лв.

Получените текущи дарения от дарители са в размер на 33051 лв., в т.ч.: 9593 лв. от дарителската каса в Паметника на свободата. Получените дарения са вписани в Книгата за регистриране на даренията в НПМ „Шипка-Бузлуджа“ и са осчетоводени.

Уточненият план на собствените приходи за 2018 г. е в размер на 170000 лева. Реализираните собствени приходи до 31.12.2018 г. са в размер на 190770 лева.

Внесен данък 3 % върху приходите от стопанската дейност за 2017 г. по Закона за корпоративното и подоходно облагане на стойност 5949 лв.

Уточненият план за разходите на 2018 г. е в размер на 618903 лева, от които са изразходвани 601103 лева, разпределени както следва: издръжка 241093 лв.; придобиване на ДМА 26725 лв.; изплатени заплати, други възнаграждения и задължителни осигурителни вноски от работодателя в размер на 327009 лв.; платени данъци и такси в размер на 6276 лв.

Съгласно Закона за счетоводството и Счетоводната политика на Министерството на културата са извършени счетоводни анализи, инвентаризации, актуализации на план/отчет в рамките на бюджета на НПМ „Шипка-Бузлуджа“.

Д-Р ЧАВДАР АНГЕЛОВ (п.)

*Директор на
НПМ „Шипка-Бузлуджа“*

Отчетът е разработен на база представените годишни отчети за 2018 г. на отделите и звената в НПМ „Шипка-Бузлуджа“.

Отчетът е приет на редовно заседание на Дирекционния съвет на НПМ „Шипка-Бузлуджа“, проведено на 7 февруари 2019 г.

Списък на придобити през 2018 г. от Национален парк-музей „Шипка-Бузлуджа“ предмети, идентифицирани като движими културни ценности, инвентирани в основния фонд на музея

Сбирка „Филателия“

1. Пощенска карта с изображение на Храм-паметника „Рождество Христово“ при гр. Шипка; надпис: „с. Шипка. Руск. Храм-паметник с семинарията“, автор: Обущаров (1 брой).
2. Пощенска карта с цветно изображение на Храм-паметника „Рождество Христово“ при гр. Шипка; надпис: „Руската църква съ семинарията въ Шипка“; гръб: два броя печата – Шипка и София (1брой).
3. Пощенска карта с цветно изображение на Храм-паметника „Рождество Христово“ при гр. Шипка; надпис: „с. Шипка. Руският храм-паметник“; автор: Обущаров (1брой).
4. Пощенска карта с изображение на Храм-паметника „Рождество Христово“ при гр. Шипка; надпис: „Руския храм съ семинарията при с. Шипка“; гръб: румънски пощенски печат (1брой).
5. Пощенска карта, посветена на Олимпийските игри в Москва през 1980 г. Щафета за пренасяне на олимпийския огън през България – Шипка (1брой).
6. Пощенска карта с изображение на Братската могила, на заден план се виждат Големият руски паметник и Паметникът на свободата в строеж (1брой).
7. Юбилейна пощенска карта „150 години от организирането на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа“ (3 броя).
8. Пощенски плик, посветен на Олимпийските игри в Москва през 1980 г. Щафета за пренасяне на олимпийския огън през България – Шипка (1брой) .
9. Пощенски плик – Щафета за пренасяне на олимпийския огън през България – Шипка (1брой).
10. Лист с три броя пощенски марки с изображенията на руските генерали Столетов, Гурко и Тотлебен. Съвместен проект на Русия и България, посветен на 140-та годишнина от Освобождението на България (2 броя).
11. Лист с два броя пощенски марки „140 години от Руско-турската освободителна война. Съвместен проект на Русия и България (5 броя).

Сбирка „Монети“

1. Сребърна възпоменателна монета „140 години от освобождението на България; номинал: 10 лева (2 броя).

Списък на придобити през 2018 г. от Национален парк-музей „Шипка-Бузлуджа“ предмети, инвентирани в научно-спомагателния фонд на музея

Сбирка „Разни“

1. Медал-плакет с изображението на Храм-памятник „Рождество Христово“ при гр. Шипка, 1977 г., посветен на 100-годишнината от Освобождението на България (1 брой).
2. Медал-плакет с образа на патриарх Пимен (1 брой).
3. Медал-плакет с образа на патриарх Пимен (X лет Патриаршего служения) (1 брой).
4. Медал-плакет „Троице – сергиева лавра“, 1971 г. (1 брой).
5. Медал-плакет с изображението на Св. Георги (1 брой).
6. Медал-плакет „20 years of the Christian peace conference“, 1958-1978 г. (1 брой).
7. Медал-плакет с изображенията на патриарсите Пимен, Сергей, Тихон и Алексей (1 брой).
8. Медал-плакет XV лет Патриаршего служения (1 брой).
9. Плакати и покани за изложби и други прояви на музея, организирани през 2018 г. (30 броя).

Забележка: Медал-плакетите са принадлежали на Старозагорския митрополит Панкратий.

Сбирка „Литература и печат“

1. Деарбекирски. С. Златните книги на Паметниците на свободата. Плевен, 1922 (1 брой).
2. Михнева, Р., П. Митев. Русско-турецкая война: русский и болгарский взгляд 1877-1878. Сборник воспоминаний. Москва, 2017 (1 брой).

Сбирка „Издания на музея“

1. Юбилеен вестник „150 години от подвига на четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа“ (5 броя).